Lieta Nr. A420386213
SKA-204/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2017.gada 31.augustā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Vēsma Kakste,
tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnesis Andris Guļāns,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. B/ pieteikuma par Rīgas domes 2013.gada 29.aprīļa lēmuma Nr. 230/RD-13-187-ap atcelšanu daļā, sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes 2013.gada 29.aprīļa lēmumu Nr. 230/RD-13-187-ap noteikts, ka pieteicējai /pers. B/ nekustamā īpašuma nodoklis par 2013.gadu maksājams atbilstoši viņas īpašumā esošajām 155/1978 domājamām daļām no nekustamā īpašuma /adrese/.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu daļā, iebilstot, ka nodoklis maksājams atbilstoši lietotajām telpām un ievērojot kopīpašnieku noteikto un zemesgrāmatā reģistrēto īpašuma lietošanas kārtību.

[3] Izskatot lietu apelācijas kārtībā, ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesa spriedumu pamatojusi ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējai 2005.gadā nostiprinātas īpašuma tiesības uz 75/1978 domājamām daļām no strīdus nekustamā īpašuma, kas sastāv no zemesgabala un četru stāvu ražošanas ēkas. Zemesgrāmatā precizēts, ka lietošanā nodota telpa Nr. 7 ceturtajā stāvā un ka ceturtā stāva telpu numerācija var palielināties sakarā ar ēkas rekonstrukciju. 2010.gadā pieteicējas domājamā daļa īpašumā palielinājusies par 18/1978 domājamām daļām (lietošanā telpa Nr. 1 trešajā stāvā un telpa Nr. 1 ceturtajā stāvā) sasniedzot 93/1978 domājamās daļas. 2011.gadā pieteicējas domājamā daļa palielinājusies vēl par 62/1978 domājamām daļām, tādējādi kopā pieteicējas īpašuma tiesības nostiprinātas uz 155/1978 domājamām daļām no nekustamā īpašuma.

[3.2] Pieteicējas īpašumā nav atsevišķs nekustamā īpašuma objekts (dzīvoklis), bet gan kopīpašuma daļa. No likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta ceturtās daļas un Civillikuma 968. un 1067.panta izriet, ka vispārīgā kārtībā kopīpašniekam nekustamā īpašuma nodoklis jāmaksā proporcionāli viņa īpašuma domājamai daļai visā kopīpašumā.

[3.3] Augstākā tiesa vairākkārt atzinusi, ka, nosakot nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas pienākumu, ir ņemama vērā publiskos reģistros (zemesgrāmatā) nostiprināta kopīpašnieku vienošanās par lietošanas tiesību izmantošanas kārtību īpašumā.

[3.4] Saskaņā ar zemesgrāmatā ierakstīto 2005.gada 1.aprīļa vienošanos par nekustamā īpašuma lietošanas tiesībām viena kopīpašnieka – SIA „Optimus divi A" – atsevišķā lietošanā nodotas konkrētas telpas. No ierakstiem zemesgrāmatā konstatējams, ka pieteicēja 2005.gada 18.jūlijā no šīs sabiedrības bija iegādājusies telpu Nr. 7 ceturtajā stāvā, bet vēlāk – telpu Nr. 1 trešajā stāvā un telpu Nr. 1 ceturtajā stāvā, kā arī ēkas 62/1978 domājamās daļas, nenorādot konkrētas telpas. Tātad pieteicējas lietošanā ir ne tikai telpa Nr. 7, bet arī citas telpas, kuru lietošanas mērķis nav zināms un lietošanas kārtība nav noteikta. Secināms, ka 2005.gada 1.aprīļa vienošanās nesatur informāciju par pieteicējas lietošanā esošajām telpām un šī vienošanās vairs neatbilst faktiskajai situācijai sakarā ar kopīpašnieku un kopīpašuma daļu vairākkārtējām attiecību izmaiņām.

[3.5] Trešajām personām nezināma kopīpašnieku vienošanās par lietošanas tiesībām nav ņemama vērā, tādēļ pārsūdzētajā lēmumā nodoklis pareizi aprēķināts atbilstoši pieteicējas domājamai daļai kopīpašumā.

[4] Pieteicēja par spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[4.1] Tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 154.pantu. Tiesa kļūdaini secinājusi, ka pieteicējas rīcībā bez telpas Nr. 7 ir vēl kādas citas telpas. Zemesgrāmatā fiksēts, ka telpu numerācija ēkas rekonstrukcijas apstākļos var mainīties, un tā arī ir noticis. No lietā esošās telpu inventarizācijas lietas var viennozīmīgi secināt, ka ēkas trešajā, ceturtajā un piektajā stāvā atrodas vienīgi dzīvojamās un ar tām funkcionāli saistītas telpas. Tiesa šos apstākļus nav ņēmusi vērā.

[4.2] Tiesa kļūdaini nav piemērojusi Civillikuma 1070.pantu, Zemesgrāmatu likuma 1. un 4.pantu, no kā izriet, ka kopīpašuma lietošanas kārtībai ir publiska ticamība, ja tā ir koroborēta. Lietošanas kārtība nezaudē spēku telpu pārbūves dēļ.

[5] Rīgas dome paskaidrojumos norāda, ka tiesa spriedumā izdarījusi kļūdainus secinājumus, bet tie nav noveduši pie nepareiza sprieduma. Proti, tiesa, atsaucoties uz Augstākās tiesas nolēmumu atziņām par lietošanas kārtības nozīmi nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinā, nav ņēmusi vērā, ka tajos vērtēta likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta ceturtā daļa redakcijā pirms 2012.gada 1.janvāra. Tomēr 2012.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi, no kuru anotācijas izriet skaidra likumdevēja griba nekustamā īpašuma nodokli aprēķināt atbilstoši domājamo daļu apmēram.

Motīvu daļa

[6] 2013.gadā, par kuru izskatāmajā lietā aprēķināts nodoklis, likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta ceturtā daļa noteica, ka nekustamā īpašuma nodokli par nekustamo īpašumu, kas uz kopīpašuma tiesību pamata pieder vairākām personām vai atrodas kopvaldījumā, maksā katrs kopīpašnieks (kopvaldītājs) atbilstoši savai domājamai daļai kopīpašumā (kopvaldījumā).

[7] Minētā tiesību norma izteikta šādā redakcijā ar Saeimā 2011.gada 15.decembrī pieņemtiem grozījumiem likumā, kas stājās spēkā 2012.gada 1.janvārī. Šo grozījumu likumprojekta anotācijā norādīts, ka pastāv mēģinājumi no atsevišķu kopīpašnieku puses interpretēt minēto normu pretēji tās būtībai, mēģinot panākt, ka nodoklis būtu jāmaksā nevis atbilstoši reģistrētajām kopīpašuma domājamām daļām, bet gan atbilstoši kopīpašnieku reģistrētai kopīpašuma lietošanas kārtībai. Likuma 2.panta ceturtā daļa nosaka, kā piemērojama Civillikuma 1071.panta vispārīgā kārtība attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem par nekustamo īpašumu, kas uz kopīpašuma tiesību pamata pieder vairākām personām. Proti, nekustamā īpašuma nodokli maksā katrs kopīpašnieks atbilstoši savai daļai kopīpašumā, neatkarīgi no tā, kādu kopīpašuma daļu lieto katrs kopīpašnieks. Tādēļ, lai novērstu normas atšķirīgu interpretāciju un piemērošanu, kā arī turpmākas tiesvedības jautājumā par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu par kopīpašumā esošo nekustamo īpašumu, nepieciešams nepārprotami precizēt minēto likuma normu, nosakot, ka nodoklis maksājams tikai atbilstoši kopīpašnieka domājamai daļai kopīpašumā (*grozījumu likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli", kas stājās spēkā 2012.gada 1.janvārī, likumprojekta anotācija* www.saeima.lv).

[8] No šāda satura likumprojekta anotācijas izriet likumdevēja mērķis ar grozījumiem likumā precizēt, ka, maksājot nekustamā īpašuma nodokli par kopīpašumu, katra kopīpašnieka daļa nosakāma atbilstoši īpašumā esošajām domājamām daļām, neņemot vērā arī reģistrētu kopīpašuma lietošanas kārtību. Tādējādi kopš 2012.gada 1.janvāra, kad stājās spēkā šie grozījumi, kopīpašuma lietošanas kārtībai vairs nav atzīstama ietekme uz nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanas kārtību arī tad, ja vienošanās reģistrēta zemesgrāmatā.

[9] Izskatāmajā lietā pastāv strīds par nekustamā īpašuma nodokli, kas maksājams par 2013.gadu, tātad par periodu, kad likuma 2.panta ceturtā daļa jau bija precizēta atbilstoši iepriekš minētajam likumdevēja mērķim. Tiesa šo apstākli nav ņēmusi vērā, bet gan atsaukusies uz Augstākās tiesas 2011. un 2013.gada nolēmumiem, kuros vērtēta likuma 2.panta ceturtās daļas interpretācija un piemērošana saistībā ar nodokli, kas maksājams par 2007.-2009.gadu. Tādējādi tiesa kļūdaini atsaukusies uz tādu Augstākās tiesas praksi, kurā vērtēta būtiski atšķirīga tiesību normas redakcija, un nepamatoti vērtējusi, vai iespējams ņemt vērā zemesgrāmatā reģistrēto kopīpašnieku vienošanos par lietošanas tiesību izmantošanu.

[10] Neskatoties uz konstatēto tiesas kļūdu, atzīstams, ka tā nav novedusi pie nepareiza sprieduma rezultāta. Lai arī tiesa lieki vērtējusi kopīpašnieku vienošanos par lietošanas tiesību izmantošanu, tiesa tomēr nonākusi pie secinājuma, ka tā nav ņemama vērā. Minētā rezultātā tiesa pamatoti atzinusi, ka pārsūdzētajā lēmumā nekustamā īpašuma nodokļa apmērs pamatoti aprēķināts atbilstoši pieteicējas īpašumā esošajām nekustamā īpašuma domājamām daļām. Arī citi tiesas secinājumi ir pareizi. Šādos apstākļos nav pamata sprieduma atcelšanai.

[11] Visi kasācijas sūdzībā izteiktie iebildumi vērsti uz to, ka tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā 2005.gada kopīpašnieku vienošanos par lietošanas tiesību izmantošanu. Ievērojot šajā spriedumā atzīto, ka jautājumam par lietošanas tiesībām nav ietekmes uz nodokļa aprēķināšanas kārtību 2013.gadā, kasācijas sūdzības argumenti nevar būt pamats sprieduma atcelšanai, tādēļ detalizētāka to analīze nav lietderīga.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.novembra spriedumu, bet /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese V. Kakste

Tiesnese Dz. Amerika

Tiesnesis A. Guļāns